તોહફએ દીલકોશા

ઊર્ફે

નઈ ઇન્દર સભા.

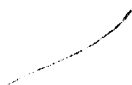
મુંબઈ

ઈમપીરીયલ પ્રેસમે

નવરોજજી ફરામજીને છાપા હએ.

ઇ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

તોહફએ દીલકોશા

ઊર્ફ

નઈ ઇન્દર સભા.

૯૫૩

નાટક દો બાબકા

તાલીફ કીયા

મુનશી સૈયેદ માહમુદ મુતખલ્લુસ બ હરીફને

કદીમ

ઇન્દર સભાએ અમાનતસે ઇન્તેખાબ કરકે

બસઈ

છાપકે મુસ્તહીર કીયા બગઅ્ઝે શાએકીન આલી હીમ્મતકે

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીને

જબાંને ઉરદુ બહર્ફે ગુજરાતી

શેઅર

મદરસેમેં આશકોંકે જીસકી બીસમીલ્લાહ હો;

ઉસકા પહેલાહી સબક યારો ફના ફીલ્લાહ હો.

મુંબઈ

ઇમપીરીયલ પ્રેસમેં છાપા હુએ.

ઇ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

તખ્તએ નાટક.

—0:0—

ગુલજારશાહ...... અખ્તર નગરકા બાદશાહ.
વજીર............ ગુલજારશાહકા.
ગુલફામ...... ... પીસરે ગુલજારશાહ.
ઈન્દર............ શહેનશાહે પરસ્તાન.
સબ્જપરી... ... પરયોંકી અફસર વ માઅશુકે ગુલફામ.

પુખરાજપરી..
નીલંમપરી...
લાલપરી.....
} સભાએ ઈન્દરકી રક્કાસેં વ મુગન્નીએં.

લાલદેવ......
કાલાદેવ......
} ફરમાબરદારે રાજા ઈન્દર.

ચોબદાર—નજુમી—ખવાસ—દરબારી—રઈયત—વગએરા.

—0:0—

મુકામ.

અખતરનગર—સંગલદીપ—પરસ્તાન.

—:o:—

ઈતલાએ જરૂરી.

૧૯૫૮

તોહફયે દીલકોશા.

ઊર્ફ

નઈ ઈન્દર સભા.

———:o:———

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

તખ્તગાહ.

[દીવાનખાને ખાસ બીછાયત લગાઈ ગઈ હય, બેઠે હુવે વઝીરો અમીરો અહલેકારોકા મએ રામીશગરોકે ઔર નેદાકરના ચોબદારકા આમદે શાહી.]

મુસદદસ.

ચોબદાર—આમદ હય ખાસો આમમેં ગુલઝાર શાહકી.
આમદ હય બસદ શૌકતો હશમત પનાહકી.
કયા શાને તજમ્મુલ હય ઉસ આલીજાહકી.
જીનત દોચંદ હોગઈ હય ઈસ બારગાહકી.
ફીર કીયું આદ ન હોવે સભી ખ્વારો ઝાર આજ.
હય આમદે હઝુર શાહે નામદાર આજ.

[આના ગુલઝારશાહકા બર્કેરાફર દરબારમેં ઔર ઉઠનાબરાએ તાઅઝીમકે દરબારીઓંકા જુલુસ ફરમાના શાહકા તખ્તે જરનેગારપર ઔર ગાના રામીશગરોને.]

જોગીઆ આસાવરી—ઠુમરી.

નાવો નાવો રાજા—તર્જ.

રામીશગરે—કાયમ રહે તા અબદ તેરી સલતનત અય શાહ-એક
ગુલઝારશાહ હય નામ તેરા અય શાહે આલમ;

સર સબ્જ રહે બાગે તજમ્મુલ તેરા હરદમ-કાયમ.
બખ્ત ચમકે નીત તેરા જીયું મેહરે મુન્વર;
જારી રહે એ અદલો સખાવત તેરી ખુશતર-કાયમ
દીન રાત રહો શાદ તુમ શાહા બસદ ઈકરામ;
અબ હમે હકીકુકા એહી બસ આખેરી કલામ-
કાયમ.

[દીલગીર હોના શાહકા ન હોનેસે ફરજંદકે ઓર દોઆ કરના જનાબે બારીમેં વાસ્તે વારેસે તખ્તકે.]

પીલુ—ગજલ.

ફીરાતા હય હમેં કંહા કંહા—તર્જ.

રાજા—ઈલાહી શુક્ર હય અજહદ તેરા અય ખાલેકે પરવર;
તેરે એહસાનકી ગઠડી હય બારી મેરી ગરદનપર-
ઈલાહી.

તુને અજ નઆગતે બેહતરસે મુજકુ પરવરીશ કરકે;
દીયા રતબા દીગર આલા કરમસે તેરે અય દાવર-
ઈલાહી.

ફજલસે તેરે હય મોજુદ સબકુછ યા ખુદાવંદા;
વલે એક શયકા હું સાયલ ઓ જલદીસે એનાય-
તકર—ઈલાહી.

તુ દે ફરજંદ એક ખુશરૂ એહી હય આરજુ મેરી;
નહી કોઈ દુસરા વારેસ કે બયઠે ઈસ હકુમત પર-
ઈલાહી.

મેરી આંખોકુ ઠહંડક હો જો દેખુ મએ હયાતીમેં;
નીકાલુ હસરતેં સારી મએ દીલકી શાદ હોહોકર-
ઈલાહી.

ખુદાયા હય તુજે રોશન જો આજે જપર ગુજરતી હય;
નહી કુદરતસે તેરે દુર ગર એ ઉમીદ લાવે બર-ઇલાહી

[મુખાતીબ હોના તરફ વજીરકે ઔર કેહના વાસ્તે લાને નજુમી કે]

વજીર અબ જુદતર જાકર ખુસા લા તું નજુમીકું;
હકીકુ ઉસ્સે મુકદદરકા મએ પુછુ હાલ સબયકસર-ઇલાહી.

[આના નજુમીકા રુબરૂ શાહકે ઔર આદાબ બજાકર ખડે રેહેના, ફીર કેહના શાહને વાસ્તે દર્યાફત હસ્બ હાલકે.]

ખ્રહુન્સ—મસનવી.

નકર બાલદેવ—તર્જ.

શાહ—હુનરવર તું અબ ગોરકર જુદતર,
બતા હાલ સચ સચ જો હો સરબસર.
મેરે જખ્મ દીલકા હો મરહમ અગર,
લગાદેતા તસકીન પાવે જીગર.
બયાંકર બખુબી જરા સોચ કર,
હો રાહત મેરે દીલકુ કુછતો મગર.

[બયેઠજાના નજુમીને તસલીમ કરકે ઔર દેખના અપની કીતાબમેં ઔર ફેંકના કુરેરે ફીર અર્જ કરના શાહસે દસ્તબસ્તા હોકે.]

આસાવરી—મસનવી.

માહારાજ કીજે—તર્જ.

નજુમી—હો મુતવજેહ ઇસ તરફકું અય જનાબ,
સુનો હાલ સારા બરૂએ હીસાબ.

મએં હો બહરે તશવીશમેં ગોતજન,
નીકાલાહું અનમોલ એક નો રતન.
મુકદ્દરમેં હય આપકે એક પીસર,
એનાયત કરેગા ઓ રબ જુદત્ર.
હો લાસાની ખુબીમેં ઓ ખુશ સયર,
જીસે દેખ શરમાંવે શમશો કમર.
વલે ઉસમેં ધોકા હય અય શાહ એક,
હો બારા બરસકા ઓ શાહજાદા નેક.
હો આશક પરી ઉસકુ લે જાયગી,
ઔર મકસદ દીલી અપને બર લાયગી.
બયાંવાર આ હવાલ સારા કહાં,
હરીફ ઈસમે મુતલક નહી શક રહા.

[દુબારા દીલગીર હોના શાહકા હાલ સુનકે નજુમીસે ઔર જાતા નજુમીને આદાબ બજાકર.]

ગ્રહુન્સ—મરસીયા.

હાએ હાએ પીસર—તર્જ.

શાહ—ખુદાયા એ કયસા હય જોરો સીતમ,
ખુશીકા સુના મુજદા તીસપે એ ગમ.
જીગરપર ગેરે અબ એદુના જખમ,
હાય અફસોસ ગમ વાય અફસોસ ગમ.
રજાપર મેં રાજી હું તેરે ખુદા,
મેરે દાગે દીલકુ તુ કરદે જુદા.
હરીફ આરજુ હય મેરી એ સદા,
હો એ આફત જુદા હોએ આફત જુદા.

[આના ખ્વાસકા ખુશ ખબરી સુનાનેકે લીએ.]

મુખમ્મસ.

ખવાસ—હો શાદ દીલસે અબ અય શહનશાહે નામવર,
હકને અતા કીયા હયે જો બેગમકુ એક પીસર,
માહતાબ રૂ હય નેક ઓ સાહજાદા બખ્તવર,
કર દુર દીલસે ગમ સબી અય શાહે ખુશ સયર,
દરગાહે હકમેં શુક્ર કરો અબ ઝુકાકે સર.

[ખુશી હોના શાહ વ દરબારીઓંકા ઔર શુક્ર કરના બારે તઆલાકા સમીને.]

પરજ—કાલીંગડા.

કર કર કર—તર્જ.

સબ—શુક્ર હય હરઆન તેરા અય કીરતાર,
બર આઈ ઉમીદ હમારી એહસાં હય તેરા બાર-શુક્ર.
મવલા તું સરતાજ દોનો જહાંકા,
ખાલેક પરવર સબકા તુ કુલકા હય મુખ્તાર-શુક્ર.
તેરે સીવા કૌન હય હકીમે મુતલક,
દરદે દીલકા દરમાં તુ સાહેબ સરજનહાર—શુક્ર.
ફઝલ હુવા હમપર તેરા અય કરીમ,
તાબેઅ ફરમાં તેરા હય હરીફ હરબાર—શુક્ર.

—o—

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[આના રેઆયાકા ખુશ વકતી કરતે હુવે શાહકે નજદીક જાનેકુ બરાએ ઇનઆંમકે.]

ઝીલ્લા કાહારવા.

સાડેતીન પૈસે—તર્જ.

સબ—આવો યારો ખુશીકી ખુબ ધુમ મચાવો,
ખુબ ધુમ મચાવો ખુબ ધુમ મચાવો—આવો.
પહેલા—લડકા પેયદા હુવા હય શાહકે વહાં ખુશરૂ,
દુસરા—સારે શેહરમેં ખુશવકતીકી શોહરત હય હરસુ-આવો.
તીસરા—શાહને અયસી મુનાદી ફેરી અયશ કરો સારે,
જો કુછ હો દરકાર જીસકો આવે પાસ હમારે-આવો
પહેલા—ચલો તખતો જાકર યારો લે આવે કુછ જર,
દુસરા—ખાવેં પીવેં મજે ઉડાવે ઇસ્સે કયા બેહતર-આવો.
તીસરા—અયશો તરબમેં બસર કરૂંગા મયેં અપની ઓકાત,
પહેલા—રંગ રાગમેં રચા રહુંગા મયેંતો દીનો રાત-આવો
દુસરા—મારે ખુશીકે ફુલ ગયા હું ચલના હય દુશવાર,
તીસરા—ઉઠાલો મુજકુ બાંહદેપર હુ હરીફુકા દીલદાર-આવો.

——0:0——

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[દીખલાઈ દેના બાંગબાંકા ફુલ ચુંનતે હુવે આના શાહજાદે ગુલફાંમકા ઇરશાદ કરના બાંગબાંકુ વાસતે સેજકે]

પીલુ—લાવની.

જંગડી રંગત.

ગુલફાંમ—ચુનકે કલીયાં લાદે બાગબાં પ્યારી પ્યારી ફુલોંકી
સેજ પલંગપર બીછાદે મુજકુ સારી ફુલોંકી

ઈરમ મેરા ગુલફાંમ હય ઔર પીદર મેરા શાહે ગુલઝાર
મુઝ આજીઝપે=મેહરબાં હયગા હમેશા ઓ સરદાર
તુરરા બનાદે ફુલોંકા ઔર પેહનાદે ફુલોંકા હાર
જીસકી બુસે=બો અત્તર દેમાગ હો ગમ હોવે ફરાર
તરેહ તરેહકી ચીજે બના દીખલાદે બહારી ફુલોંકી-
સેજ.

[દસ્તબસ્તા હો અર્જ કરના બાગબાંકા
શાહઝાદેસે.]

મઝકુર—તર્જ.

બાગબાં—આરાસ્તા કર રખાહય સાહેબ પલંગ આપકા
દર ગુલઝાર

ફુલોંમે સારા=સબ હું દેખો ઉઠી હરસુ મેહકાર
કીસમ કીસમકે ગુલ દસ્તે ઔર હય એસો તુરરા તેઆર
રહો શાદમાં=હમેશા તુમ અય મેરે શાહકે દીલદાર
હરીફ અબ આરામ કરો હય સેજ સંવારી ફુલોંકી-
સેજ.

[જાના બાગબાંકા આદાબ બજાકર ખુ-
શ હોના શાહઝાદેકા દેખકર બાગો કોઠકુ.]

બેહાગ—ગઝલ.

ગયરત ન આઈ—તર્જ.

ગુલફાંમ—શુકરે ખુદાકે ઇન દીનો ગમ દીલસે દુર હય;
ફરતે ખુશીકા દીલમે અજાયબ જહુર હય—શુકરે.
કોઠા ચમનમેં રશ્કે દહે કોહે તુર હય;
ચાદર પલંગપે અયસી બીછા ગોયા નુર હય—શુકરે

અબતો હરીફ રાહતે જીસ્તાં વફુર હય;
સો રહું જાકે નીન્દસે આંખેભી ચુર હય—શુકરે.

[આરામ ફરમાના શાહજાદેકા છપરખટ-
પર આના પરીકા તખતપર બયઠકર સ-
યર કરતે હુવે બાગમેં ઔર દેખકર શા-
હજાદેકુ બેકરાર હોના.]

ભઐરવી—ઠુમરી.

છોરી બાગનકી—તર્જ.

સબજપરી—સોજે ઉલફત સબ તનમન મેરા જલાને લગી;
હુસ્ન બશર કયા ફુરેબ જાં હય રૂહ મેરી ઘબરાને લ-
ગી—સોજે.
ખુબીએ ગુલરૂ દીલમેં બસગઈ વસ્લ બીના તરસાને
લગી—સોજે.
હરીફ દીલસે જીસમસે મેરે તાબોતવાં સબ જાને
લગી—સોજે.

[નજદીક જાકે.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

હુરોંકે હોશ—તર્જ.

પરી—કયા ખુબ નો જવાન એ હોશ શબાબમેં,
સોયા હય બેખબર બસા એતરે ગુલાબમેં.
જુલફેં ગાંઆંમબરી હય પરેશા બ એયેને નાજ;
દેખેસે જીસ્કે દીલ હય પડા પેચોતાબમેં.
અંગુસ્તરી નીશાની મેં અપની દેજાતી હું,
તસલીમ હય હરીફ તુમ્હારી જનાબમેં.

[જાના સબજપરીકા શાહજાદેકું અંગુ-
શતરી પેહનાકે વ હાથોકુ બોસા દેકર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[વાસ્તે સજદેકે આના રાજા ઈન્દરકા
ઔર અદા કરના હમ્દે ખુદા.]

પહાડી ઝીંઝોટી—બંજારા.

હુઈ શુબ્હો નીકલ—તર્જ.

ઈન્દર—માલેકુલ મુલ્ક લાએ જાલા,
એ અયેબ હયે તુ હકતઆલા,
લાયેક હમ્દ કે બેશક સુબહાં,
અલ્લાકે મુતલક રહમાં, જી
તેરી જાત હયે અકુજલો આલા—એ અયેબ.
અરશો કુરસી લોહો કલમકા,
હુરો ગીલમાં કુસુરો નઅમકા, જી
મુખ્તાર તુંહી શાહેવાલા—એ અયેબ.
તેરી કુદરત હયે યકતાઈ,
શેહનશાહકુ બક્ષી ગદાઈ, જી
બક્ષે ગદાકુ રૂતબા દુબાલા—એ અયેબ.
પરબતકુ કરે પલમેં રાઈ,
સમનદરકુ બનાવે આઈ, જી
તુ કાદેર કુદરત વાલા—એ અયેબ.
તેરા જ્લુવા હયે સંગો ગોહરમેં,
તેરા નુર હયે શમ્શો કમરમેં, જી.
ચો તરફ હયે જીસકા ઉજાલા—એ અયેબ.

કયા શદા ઓ કયા તાજદારે,
મોહતાજ તેરે હયે સારે, જી
ફુલ જહાંકા પાલનવાલા—બે અયેબ.
હમ્દ કીસ્સે બયાં હો તેરી,
હયે અકલ યહાં તક ગેરી, જી
હયે હરીફ તેરા મતવાલા—બે અયેબ,
[બઆદ તઆરીફ કરના ખુદકી.]

પીલુ—અબયાત.

રાજા હું મએં કોમકા ઓર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહી મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહી કરાર,
[હાજેર હોના લાલદેવ ઓર કાલેદેવકા
રૂબરૂ રાજાકે બાઅદબ ખડે રેહના.]
જલદી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો જગમગા જલદીસે ઇરઆન,
મુજકુ શબ ભર બએઠના મહફીલકે દરમ્યાન.
ગેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી મેરા હયે ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જાકર હાં,
બારી બારી આનકર મુજરા કરે વહાં.
[જાના ઇન્દરકા સાથ દેવોંકે.]

—:o:—

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દરબાર.

[દીખલાઇ દેના દરબારીયોંકા મઅે દેવો ચોબદારોંકા ઇન્દરકી આમદ ગાતે હુવે.]

ઝીં ઝોટી—ગજલ.

કરકે તનહા મુઝે અયે દોસ્તો—તર્જ.

સભામેં દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હએ;
પરી જમાલોંકે અફસરકી આમદ આમદ હએ-સભામે
ખુશીસે રહે રહે બાગ્ગ હએ સુરતે ખુલ ખુલ;
આજ ઇસ ચમનમેં ગુલેતરકી આમદ આમદ હએ-
સભામે.
ફરોગે હુસ્નસે આંખોંકો અબ કરો રોશન;
જમીપે મહેરે મુનવ્વરકી આમદ આમદ હએ—સભામે

[આના ઇન્દરકા લીબાસે જરીન પહેને હુવે ઓર બઅેઠના તખ્તપર સર ઝુકાના દરબારીયોંકા બરાએ તસલીમકે બઆદ આમદ ગાના પુખરાજ પરીકી.]

કાફી—ગજલ.

મહફીલે રાજમે પુખરાજ પરી આતી હએ;
સારે મઅશુકોંકી સરતાજ પરી આતી હએ-મહફીલે
જીસકા સાયા ન કભી ખ્વાબમે દેખા હોગા;
આદમી જાદને ઓ આજ પરી આતી હએ-મહફીલે
દૌલતે હુસ્નસે હો જાએગા આલમ મઅમુર;
કરને ઇસ બાજમમે અબ રાજ પરી આતી હએ-મહફીલે

[આના પુખરાજ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઓર તસલીમ કરના ઇન્દરકો]

જીલા પીલુ—ગજલ.

પુખરાજપરી—ગાતી હું મએં ઔર નાચ સદા કામ હએ મેરા;
આફાકમેં પુખરાજપરી નામ હએ મેરા—ગાતી.
કુદેસે મેરે કોઇ નીકલને નહી પાતા;
ઇસ ગુલશને આલમમે બીછા દામ હએ મેરા—ગાતી.
મએ લાખકી દો લાખકી મરવા નહી રખતી;
કારૂંકા ખજાના અજી ઇનઆમ હએ મેરા—ગાતી.
કહેતે હએં જહાંમે જીસે ઇનસાં ગુલો સુમ્બુલ;
વો રૂખ હએ વો ગેસુએ સીયાહ ફામ હએ મેરા—ગાતી
બાદ મસ્ત મુજે દેખકે હોતી હએ ખુદાઇ;
મઆમુર મએ હુસ્નસે કયા જામ હએ મેરા—ગાતી.
કરતી હું દીલો જાંસે મેં રાજાકી પરસ્તીશ;
કહેતે હએં જીસે કુફ્ર ઓ ઇસ્લામ હએ મેરા—ગાતી.
[ખુશ હોના ઇન્દરકા કરના ઔર ગાનેકે લીએ દરખાસ્ત.]

બંજારા.

હુઇ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

કયસે કયસે જવાં માહપારા,
ગયે છોડ જહાંકા પસારા;
બડે બડે શહેનશાહઆલી,
ગયે ઓખી હાથલે ખાલી, જી
કયા સીકંદરો જમ દારા—ગયે છોડ.
હુવે હુવે પેહેલવાં જો નામી,
રૂસ્તમો ઓ શામ ગીરાંમી, જી
[redacted]ડા કજાને ઉનકો દેમારા—ગયે છોડ.

પુરે પુરેપે ઇશ્કમે કાયેક,
ફરહાદ ઓ મજનુ શાયેક, જી
કોહો દશ્ત પે ફીનસે આવારા—ગયે છોડ.
આછે અછે તબીબો હકીમાં,
જાલી નુસ ફલાતું લુકમાં, જી
આગે અજલકે ના ચલા ચારા—ગયે છોડ.
ફીએ ફીએ હજારો તસવ્વર,
બેહેઝાદ વો માની મુસવ્વર, જી
શીકલ મોતસે હોના ગવારા—ગયે છોડ.
ગએ ગએ ઓ ગુલરૂ રંગીલે,
ખુબી ભરે સરાપા રસીલે, જી.
મેહ જબી પીસુંગર નજારા—ગયે છોડ.
રહે રહે નો રાજી રજામેં,
આખેર ગએ ઓ મુલ્કે બકામે, જી
હએ હરીફ તુ બેસહારા—ગયે છોડ.

[તઅરીફ કરના ઇન્દરને પુખરાજ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના નીલમ પરીકી.]

પરજ કાલીંગડા—ઠુમરી.

ઇન્દર—ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે,
પહેલુમે મેરે બએઠ તું આકે—ખુબ.
ખુશ હુઇ તુજસે મહફીલ સારી,
અબ હએ નીલમ પરીકી બારી—ખુબ.

[આમદ ગાના નીલમ પરીકી.]

જીલા—ગજલ.

સભામે આમદે નીલમ પરી હએ,

સરાસર ઓ નજાકતમે ભરી હએ—સભામે.
શીતારોંકી ઝપક જાતી હએ આંખેં,
ઓ ઉસ્કે બરગેં મલપુસે જરી હએ—સભામે.
ગજબ ગાના હએ ઔર ઉસ્કા ચમકના,
કભી નોહરા કભી વો ખુશતરી હએ—સભામે.
ન દેખા હોગા નામ અયેસા કીસીને,
બલા હએ સેહર હએ જાદુગરી હએ—સભામે.

[આના નીલમ પરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

જીલા પીલુ—ગજલ૰

નીલમપરી—હુરોંકે હોશ ઉડતે હએ ઉડનેકી શાનપર;
નીલમપરી હએ નામ મેરા આસમાનપર—હુરોંકે.
અલ્લાહકે કરમસે જમાનેમે હયે ઉરૂજ;
ઝુકતા હએ સર ફલકકા મેરે આસતાનપર—હુરોંકે.
ઇનસાંકી કયા હએ અસ્લકે પુતલા હએ ખાકકા;
જીન એલ જાતે હએ મેરી ઉલફતમેં જાનપર—હુરોંકે.
નીલમકો ચુમચાટકે આંખોપે રખતે હએ;
શોહરા હએ મેરા જોહરીઓંકી દુકાનપર—હુરોંકે.
ઉડતે નહી હએ મેરી નજાકતપે કીસે હોશ;
રખતે હએ ફુલ હાથ ગુલીસતાંમે કાનપર—હુરોંકે.
નોહરામેરે ખ્યાલમે પુન્તી હએ સરસદા;
મરતે હએ તાનસેન તરાને શીતાનપર—હુરોંકે.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા દરખાસ્ત કરના
ઔર ગાનેકે લીએ.]

બંજારા.

હુઈ સુબ્હા નીકલ—તર્જ.

નીલમપરી—જીસ ચીજમેં ઈશ્ક સમાવે,
સો તરેહકી ધુમ મચાવે;
હર શએમેં ઈશ્ક ભરા હય,
કંહી જાહેર કંહી છુપા હય, જી
જીધર દેખો ઉધર નજર આવે—સો તરેહ.
દો કીસમકા ઈશ્ક હય જાનો,
પાક ઈશ્ક હકીકી માનો, જી
ઓર મજાજી અયેશ મનાવે—સો તરેહ.
મશહુર મસલ હય કીસીસે,
ગર ઈશ્ક લગે મેંડકીસે, જી
પદમનીન 'મનકો ભાવે—સો તરેહ.
જીસ બશરપે ઈસકા સાયા હય,
કભી ચયન ન વો પાયા હય, જી
બેશુમાર રંજ ઉઠાવે—સો તરેહ.
બુલ બુલભી ગુલપે ફીદા હય,
પરવાના શમએપે સદા હય, જી
કુબાન આપસકો જલાવે—સો તરેહ.
સગ ઈશ્ક હય પથરા કુનરમેં,
તાસીર કરે પથ્થરમેં, જી
પાની કર ઉસકો બહાવે—સો તરેહ.
ઈશ્ક કરતે હય ઈન્દ્રાનો વાલી,

ગાલો હુસ્નકી જીસ્મ તબાહી, જી
એ હકીકૂ દીલકી સુનાવે—સો તરેહ.

[તઆરીફ કરના ઇન્દરને નીલમ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના લાલપરીકી.]

જીલા—ઠુમરી.

ઇન્દર—દીખા ચુકી તું કરતબ સારે,
પહેલુમે અબ બએઠ હમારે—દીખા.
કીયા સભામે તુને નામ,
અબ હએ લાલ પરીકા કામ—દીખા.

[આમદ ગાના લાલ પરીકી.]

દેસ—ગજલ.

સભામે લાલપરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઇન્દરકી પ્યારી આતી હએ-સભામે
શફકમે આએગા ઝુમટ નજર સીતારોંકા,
પેહનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ-સભામે.
હસીન બજમકે શાદીસે ખીલ પડેગે તમામ,
ગુલોંકે વાસ્તે બાદે બહારી આતી હએ—સભામે.

[આના લાલપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

લાલપરી—ઇનસાંકા કામ હુસ્નપે મેરે તમામ હએ;
જોડા હએ સુર્ખ લાલપરી મેરા નામ-હએ-ઇનસાંકા.
યાકુત જર ખરીદ હએ સરકારકા મેરે;
નોકર અકીક લાલ બદખશા ગુલામ હએ-ઇનસાંકા.

આશકકુ કતલ કરતી હું અબરૂકી તેગસે;
દીન રાત મુજકો ખુન બહાનેસે કામ હએ-ઈનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હએ મુખડા હએ ચાંદસા;
દેખો શફકમે રાતકો માહે તમામ હએ-ઈનસાંકા.
સોખીપે મેરે હોતે હએ મુરગે ચમન હલાલ;
હર ગુલકો જીસ્ત બાગે જહાંમે હરામ હએ-ઈનસાંકા.
મીરરીખ મુજસે હોતા હએ હરદમ નો દુબદુ;
કરતા બહુ લગાકે શહીદોમે નામ હએ—ઈનસાંકા.

[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખ્વાસ્ત કરના ઓર ગાનેકી.]

ખંજારા.

હુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

લાલપરી—મનમોહન કરે ધીંગાના,
કહો પનઘટ કએસે જાના;
કહે સખયનસે પનહારી,
ચલો પનઘટ મીલકર સારી, જી
નીર નીરમલ ભરકર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે,
તન સજ ત્રજકર જેવરસે, જી
પહેન પાતલ અંગ સોહાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી,
ચલી ઠુમકત ઠુમકત પ્યારી, જી
જયું ચલે હાથી મસતાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે,
જયસે મસ્ત નાગન મચલાવે, જી

દેખ આશક હુવા હમે દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ નારી,
ચલ ભરન લગી મતવારી, જી
સબ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહે સુંદરસે પીયુ પ્યારા,
તેરી અદાને મુજકો મારા, જી
તુ શમઅ મેં હુ પરવાના—કહો.
બોલી મોહનસે મતવાલી,
ચલ સરક ન દુંગી ગાલી, જી
મત હરીફ હમકો સતાના—કહો.
[તઅરીફ કરના ઇન્દરને લાલપરીકી
ઔર દરખ્વાસ્તા કરના સબ્જ પરીકી.]

પીલુ—ઠુમરી.

ઇન્દર—કાટી રાત મનોહર સારી,
બએઠ મેરે પહેલુમેં પ્યારી—કાટી.
બહોત બડાઇ તુને જાન,
અબ હમે સબ્જ પરીકા ધ્યાન—કાટી.
[આમદ ગાના સબ્જપરીકી.]

બેહાગ—ગજલ.

આતી નએ અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હએ;
લબ સુર્ખ હએ પર સબ્જ હએ પોશાક બરી હએ—
આતી.
હીરોજા ઉસે દેખકે ખા જાતા હએ હીરા,
ચહેરેમે જમુર્રદસે સીવા જુલ્વગરી હએ—આતી.

જેવરકી હયે કયા શાન ચેહરેસે બદનપર,
એક શાખ હયે નાજુક કે સંગુફેસે ભરી હયે-આતી

[આના સબ્જપરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

ઝીલા—ગજલ.

સબ્જપરી—મઅમુર હુ શાખીસે સરારતસે ભરી હું,
ધાની મેરી પોશાક હયે મે સબ્જ પરીહું-મઅમુર.
કયા અસલ હયે સબજેકી મેરી હુસ્નકે આગે;
શેરાજેસે ખુશ રંગ જમુરદસે ખરી હું—મઅમુર.
લે લેતીહું દીલ આંખ ફરીશ્તોસે મીલાકર;
ઈનસાં હયે બલા કયા મેં નહી જીનસે ડરી હું—મઅમુર.
શોઅલા હયે ભબુકા હયે ગજબ હયે મેરા ગુસ્સા;
જલજાયે પરીજાદ જો મે ગર્મ જરીહુ—મઅમુર.
જીન્દા ન રહેગા મુઝે સુન લેગા જો ગજલ;
શહેજાદ એ ગુલફામકી સુરતપે મરીહું—મઅમુર.
વો શમઅ મયે પરવાના હુ વો સર્વ મયે કુમરી;
વો ગુલ હયે જહાંમે મયે નસીમે સહરીહુ-મઅમુર.

[આરામ કરના ઈન્દરકા ઔર દેખના સબ્જપરીને નજદીક જાકે બઅદ કહેના ઈસ તરેહસે.]

ઝીલા—પીલુ.

રાજ જીતો સો ગયે દીઆ ન કુછ ઈનઆમ,
જાતી હું મયે બાગમે યહાં મેરા કયા કામ.

[જાના સબ્જપરીને કાલેદેવકો મીલાકર.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠઠા.

રાસ્તા.

[આના સબ્જપરીકા કાલેદેવકો લીએ હુવે.]

જીલા—ધીમુ.

સબ્જપરી—સુનરે કાલે દેવરે તું મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શેહેજાદા એક બાંમપર સોતાથા નાદાન,
જોબન ઉસકા દેખકર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી અપને તખતસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા ઓ બેખબર હાથ પાઊં ફેઆલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહપર મુંહ મએંને રખા કીયા ખુબસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી મહફીલકે દરમ્યાન,
કાલેજ મેરા હએ યાંહાં વહાં હએ મેરી જાંન.
ઉસકુ ગર તું લાવે ઉઠાકર જલદી યાર,
લોંડી મએં હોજાવુગીં તેરી બે તકરાર.

[પતા પુછના કાલેદેવને સબ્જપરીસે.]

મજકુર—તર્જ.

કાલાદેવ—ધરમે રાજાકા હએ તુ સબ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહી હરગેજ મએં ઇનકાર.
તેરી ખાતેર હએ મુજે સબસે યાંહાં સેવા,
પતા બતા મઅશુકકા લાવું અભી ઉઠા.

[પતા બતાના સબ્જપરીને દેવકો.]

મજકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—જા તું સંગલદીપસે અખ્તર નગરમે હાં,
સોતા હએ એક શાહેર જાન મહેલપર વહાં.
છલ્લામે દેખાઈ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબ્જનગુંકી આણસે તુ ઉસકુ પએછાંન.
[જાના કાલિદેવકા શાહજાદેકો લાનેકે વાસ્તે
ઔર સબ્જપરીકા જાના બાગમે.]

———:o:———

બાબ પહેલા—પરદા સાતવાં.

બાગ.

[લે આના કાલિદેવકા શાહજાદેકો પલંગ-
પર સોએહુવે ઔર કહેના સબ્જપરીસે.]

ખમાંચ.

કાલાદેવ—લાયા શાહજાદેકો મેં જાકે હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મઅશુકકો સબ્જપરી પએછાન.
[જાના કાલિદેવકા ઔર કહેના સબ્જ
પરીકા ખુશહોકર.]

મજકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—પેઠી શાહજાદા મેરા એઠી હએ મેરી જાન,
એ મેરા દીલદાર હએ ઇસપર મએં કુરબાન.
[શાહજાદાકા શાના પકડકર હીલાના.]
સોતે હો કયા બેખબર છોડ કે ઘરબાર,
આંખેં ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશયાર.
[છુપજાના સબ્જપરીકા શાહજાદેકો જ-
ગાકર ઔર ઉઠના શાહજાદેકા ઘભરાકર
કહેના આલમે હયેરતમે પલંગપર બએઠે
હુવે.]

મજકુર—તર્જ.

ગુલફ઼ાંમ—કોઠા મેરા કયા હુવા છુટા કીધર મકાં,
સોયાથા મએ કીસ જગે આયા હું કહાં.
ના ઓ મેરે લોગ હએ ના ઓ ગેરી જા,
ખ્વાબ મએંહુ દેખતા જાગરહા હુ યાં.
[ઉતરના શાહજાદેકા પલંગસે ઔર કહે-
ના આલમે ઇજતેરારમે]

ભએરવી—ગજલ.

ગુલફ઼ાંમ—ઘરસે યહાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુજકો;
કીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુજકો.
હકને કયા ખ્વાબ પરેશાંય દીખાયા મુજકો;
નજર આતા હએ ન અપના ન પરાયા મુજકો.
નીંદસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર;
ઉઠકે મુજીકે ન સુંગલસે છુડાયા મુજકો.
હએફ઼ સદ હએફ઼ કીસીને ન ખબર લી મેરી;
કયા અજીજોને મેરે દીલ ભુલાયા મુજકો.
તાદમે મર્ગ અબ ઉમ્મીદ રેહાઇકી નહી;
કીસ બલામેં મેરે અલ્લાહા ફ઼ંસાયા મુજકો.
[મુતેહર હોના શાહજાદેકા.]

——:o:——

બાબ પહેલા—પરદા આઠવાં.

મેહલ.

[શાહજાદેકા ચૌતરફ દેખકર કહેના.]

બેહાગ—ઠુમરી.

ગુલફાંમ—મુઝે કૌન ઘરસે લાયા યાંહાં,
બતાવો કોઈ હએ એ કીસકા મકાં—મુઝે.
સબ પીછડે કોઈ સંગ ન સાથી,
અજીજોકો અપને મએં પાવું કહાં—મુઝે.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઊં,
સરપર મેરે બાપ ન માં—મુઝે.

[આના સબજપરીકા નાજ કરતે હુવે ગુલફાંમકે તરફ ઔર તઅજુબ કરના ગુલફાંમકા ઉસે દેખકર.]

જીલા—પીલુ.

સબજપરી—દેખો તુમ મેરી તરફ ઘરકા મત લો નામ;
લોંડી મુજકો જાનકર કરો યાંહાં આરામ.
જો હોના થા સો હુવા જાનેદો બસ ખએર;
ચલો ફીરો આવ પીવો કરો બાગકી સએર.
બતલાવો અબ હસ્બો નસબ ઔર તુમ અપના નામ;
રહેતે હો કીસ કાંમમે હયગા કંહાં મુકામ.
ગુલફાંમ-ખીલવતમે રહેતાહું મએં ઔર અયેશ હએ મેરા કામ
શાહજાદાહું હીંદકા નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત કીસ કોમકી હએ અપના નામ બતા;
એ દોનો શાનોપર તેરે નીકલા હએ યે કયા.

સબ્જપરી—કૌમકી હુંગી મએં પરી સમજ ન તુ હયેવાન;
એ દાનો પર હયે મેરે આય મુરખ નાદાન.
રહેતી હું મએં કાફમે સબ્જપરી હએ નામ;
રાજા ઈન્દર કે વહાં નાચ મેરા હએ કામ.
ગુલફાંમ—જલદી એ બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ;
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ.
સબ્જપરી—તુજપર મએં આશક હુઇ ચલતે ચલતે રાહ;
ઉડા મગાંયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.

[ઘભરાના ગુલફાંમકા દેવકા નામ સુનકર
ઔર મનાના સબ્જપરીકા ઉસકો.]

ભએરવી—મસનવી.

સબ્જપરી—સરપે આંખોંપે કલેજેપે બીઠાવું તુજકો;
આ મેરે પાસ ગલેસે મએં લગાવું તુજકો.
દીલોજાંસે મુઝે ભાતી હય અદાએ તેરી;
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લુ મએં બલાએં તેરી.
લેટ પહેલુમેં મેરે ઘરકું મએં આબાદ કરૂં;
તુજકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.
ગુલફાંમ—વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાના મુજકો;
ન ખબરદાર અભી હાથ લગાના મુજકો.
મુજકો નાદાંન સમઝ દુર હો દાના હું મએં;
કૌમકી તુ જો પરી હએતો સેયાંના હું મએં.
બેસ્વા તુજસી જમાંનેમે ન હોગી જીનહાર;
આપ બદનામ હુઈ મુજસે છુડાયા ઘરબાર.
ભેજકર દેવ મુઝે ખીંચ બુલાયા તુને;
આદમી જાદકુ ફંદેમે ફસાયા તુને.

સબ્જપરી—જીંદગીકા હએ મજા ઐસી મુલાકાતોમેં;
ચોચલે મુજસે બધારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહકા કર લડ ગઈ કીસ્મત તેરી;
યક બયક મુજસી પરીકો હુઇ ઉલફત તેરી.
તુજકો દીવાને નહી શર્મ જરી આતી હએ;
ખ્વાબમેંભી કંહી ઇનસાંકે પરી આતી હએ.
દેખ પચતાએગા ગેરા જો બુરા દીલ હોગા;
વસ્લ તુજકુ ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.
ગુલફામ—મરકે છુટનેકા હએ ગમ આહો ફોગાં કરતા હું;
વસ્લકા વાઅદા ઇસ શીતસે હાં કરતા હું.
સુની ઇન્દરકી સભા મએંને કહાનીમેં હએ;
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશે જવાંનીમેં હએ.
ઔર જલસોકાતો હાં હીંદમેંભી ચરચા હએ;
નાચ પરીયોંકા કભી મઅંને નહી દેખા ઉએ.
સાથ અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા;
રાજા ઇન્દરકે અખાડેકા તમાંશા દીખલા.
સયેર મએં તેરે સબબ વાંકી જો એક બાર કરૂં;
જીતેજી ફીર ન કભી વસ્લકા ઇનકાર કરૂં.
ઉમ્રભર પાસસે તેરે ન કંહી જાવું મએં;
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મએં.
સબ્જપરી—અયસી બાતોકા જબાંપર નહી લાના અછા;
જાન આફતમેં નહી મુફ્ત ફંસાના અછા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપે અબસ જાન હએ તુ;
સખ્ત બેઅકલ હએ દીવાના હએ નાદાન હએ તુ
આયસી જા સએરકો ઇનસાન નહી ચલતે હએં;

વહાં મેરી જાન પરીજાદકેપર જલતે હએં.
આફત આજાએગી તુજપર અરે એક આનકે બીચ;
આદમી જાદકા કયા કામ પરસતાનકે બીચ.
કોઈ રાજાકુ ખબર જાકે લગા દેવેગા;
ફુંક દેગા વો મુઝે તુજકુ જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમેં ફસાએગા તુઝે;
કયેદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.
ગુલફાંમ—મએં ન માનુંગા ન માનુંગા કભી બાત તેરી;
કામ કીસ રોજકે આવેગી મુલાકાત તેરી.
બાતજો અસલથી મએં અકલસે પયેછાન ગયા;
બાએસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલજાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી બીજ્મતમેં વહાં જાતી હએ;
ઇસલીએ મુજકો સભામેં નહી લે જાતી હએ.
સબ્જપરી—બાત હરગેજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ;
હોશમેં આવો જરા મુંહકુ સંભાલો સાહેબ.
દેવસે મુજકુ બુરા કામ જો કરના હોતા;
આદમી જાદપે કીસ વાસતે મરના હોતા.
મએં પરી હોકે ઔર અયેસેપે ફેદા જાન કરૂં;
એડી ચોટીપે મુવે દેવકુ કુરબાન કરૂં.
ગુલફાંમ—દીલ હરએક શખ્સકા ફંદેમેં ફંસાતી હએ;
અએ પરી કયું મુઝે બાતોમેં ઉડાતી હએ તું.
સુબ્હો હોતી હએ મેરી જાન કોઈ આનકે બીચ;
બએરવી ચલકે સુના મુજકુ પરસતાનકે બીચ.

વહાં ન લેજાએગીતો જીસે ગુજર જાવુંગા;
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

[ગુલફાંમકા ખંજર નીકાલકર ખુદકા ગલા કાટને ચાહના, છીન લેના સબ્જપરીને ઉસકે હાથસે ખંજરકુ ઔર ફેંકદેના જમીનપર.]

સબ્જપરી—મુફતકી યાર ખગાબ અપની જવાંની તુને;
હાએ અફસોસ મેરી બાત ન માની તુને.
અબ મીલેગા ન અજીજોસે ન માં બાપસે તુ;
શેરકે મુંહમેં મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોટ કહાંતક અરે સંમજાવું મએં;
ચલ અખાડા તુઝે ઈન્દરકા દીખા લાવું મએં.

[જાના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

—o—

બાબ પહેલા—પરદા નવવાં.

જંગલ.

[આના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

જીલા—પીલુ.

ગુલફાંમ—કીસતરહ ચલનેપે તૈયાર મેરી જાન હું મએ;
તુ પરીજાદ હએ ચાલાક ઔર ઈનસાન હું મએ.
ઉડકે તુ જાએગી એક પલમેં પરસતાનકે બીચ;
હાથ ફએલાકે મેં રહેજાઊંગા અરમાનકે બીચ.
કોઈ ઉડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુજકો;
પર કીસી દેવકે તુ નોચકે લાદે મુજકો.

સબ્જપરી—બહેકી બાતે ન કરો હોશમેં આવો જાની;
ન પરીજાદકુ બેપર કે ઉડાવો જાની.
[તાલી બજાના સબ્જપરીકા ઔર નમુદ હોના હવાઈ તખ્તકા.]
થાંમલો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ;
છુટ જાના ન કહીં રાહમે પરસાથસે તુમ.
મુજસે વાં ચલકે કોઈ બાત ન કરના સાહેબ;
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકુ બનાદુંગી મએં;
તુમકો લેજાકે દરખ્તોંમે છુપાદુંગી મએં.
કીસી આફતમેં એકાએક અગર આના જાની;
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાના જાની.
[બએઠના સબ્જપરીકા ઉપર તખ્તકે પએર પકડકર ગુલફાંમકા જાટક જાના તખ્તકા ઉપર હવાકે.]

———0:0———

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[નજર આના ઇન્દરકા તખ્તપર બએઠે હુવે મએ દરબારીયોંકે આના સબ્જપરીકા ગુલફાંમકો લીએ હુવે ઔર પોશીદા કરના એક બાજુપર.]

છંદ.

સબ્જપરી—સભામેં બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરામ;
આઈ હું મએં ફીર યહાં કરને અપના કામ.

પરજ—ઠુમરી.

મારી અંખીયા ફરકન લાગી;
કહાં ગયો યાર કીધર ગઈ સખીયાં—અંખીયાં.
નએંનનમેં દીલદાર બસત હએ;
યે અંખીયાં અલમાસ પરખીયાં—અંખીયાં.

[આના લાલદેવકા શીઆલે ૨ સામને ઈન્દરકે શીકાયત કરના ગુલફાંમકે આનેકી.]

મસનવી.

લાલદેવ—મહારાજકો હક રખે શાદ કામ;
નઈ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલામ.
મએં ખાતાથા ઈસ દમ ચમનકી હવા;
હકીકત એ દેખી કે હોશ ઊડ ગયા.
શજર હએ પુરાના જો શમશાદકા;
ગુજર હએ વહાં આદમીજાદકા.
નહી કરતી અસ્લા મેરી અકલ કામ;
વો ઈનસાન હએ યાકે માહેતગામ.
ઉસે કૌન લાયા યહાં અપને સાથ;
ઈસી ફીક્રમેં કબસે મલતાહું હાથ.

[મુખાતીબ હોના ઈન્દરકા તરફ દરબારીયોંકે સબજપરીકા કહેના લાલદેવસે આલમે યાસમેં.]

બહેર—મસનવી.

સબજપરી—નકરલાલ દેવ ઈસતરહકે કલામ;
અરે બે મુરવત જબાં અપની થામ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમેં કાંપ;

ચુગલખોરકે મુંહકુ ડસતે હએ સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન;
બુરાઈમે બાજઆ બ કોલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અયેબ હએ;
કે ઉસકા ખુદા આલે મુલ ગયેબ હએ.
દીલે આશક ઈસ બાતસે હીલ ગયા;
તુઝે હાયે કંમબખ્ત કયા મીલ ગયા.

[પુછના ઈન્દરકા ગજબમે આકે લાલ દેવસે.]

મજકુર તર્જ.

ઈન્દર—અરે દેવ તુ હએ એ કયા બક રહા;
મેરે બાગમેં કામ ઈનસાંકા કયા.
હુવા કીસ તરેહ યાં બશરકા ગુજર;
પરીનદાં કે દહશતસે જલતે હએ પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ;
ફરીશતોં કી યહાં અકલ હએરાન હએ,
કીસી દેવસે આશનાઈ ન હો;
પરી કોઈ સાથ ઉસકો લાઈ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ;
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.

[જાના લાલ દેવકા નજદીક ગુલફાંમકે ઓર પુછના ગુસ્સેસે ઉસકો ડરના ગુલ-ફાંમકા ઉસે દેખકર.]

મસનવી.

લાલદેવ—બશર હએકે જીન હએકે સાયા હયે તુ;
પરસતાંમેં કયુંકર આયા હએ તું.

ઉઠા આંખ કર જલ્દ મુઝસે બયાં;
ખીઠાયા તુઝે લાકે કીસને યહાં.
ચમનકા કોઈ ગુલ કે બુટા હએ તું;
સીતારા વયા બનકે ટુટા હએ તું.
પરીપર જો સયેદા તેરા દીલ હુવા;
અખાડેમેં ઇન્દરકે દાખેલ હુવા.
મેરે સાથ ચલ જલ્દ અયે બેશઊર;
બુલાયા હએ રાજાને અપને હુજુર.

[લાના ગુલફાંમકો લાલદેવકા ખીંચતે હુવે રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર અર્જ કરના.]

મસનવી.

લાલદેવ—હુજુરીમે હાજેર હએ એ શાઅલેરૂ;
મહારાજ સાહેબ નીઘાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલામ;
ચમનમે પોંહચકર કીયા અપના કામ.
શજરકે તલેસે ઉઠાયા ઇસે;
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરયાદસે;
ઉડા લાયા કુમરીકુ શમશાદસે.
સીતમ કીજીએ જો સજાવાર હએ;
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.

[પુછના ઇન્દરકા ગુલફાંમકો ગુસ્સેસે સબબ આનેકા.]

અહુન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરે કોન હએ તુ તેરા કયા હએ નામ;
સભા મેરી કી તુને બરહમ તમામ.

તુઝે કૌન લાયા યંહાં બદ સીફાત;
બંયાં મુજસે કર જલ્દ એવારેદાત.
કીયા કસ્દ તુને પરસતાનકા;
ન ખૌફ આયા અપની તુઝે જાનકા.
મેરી સારી મહફીલકી લી આબરૂ;
યહાં ચુરને આયા પરયોંકો તુ.
બતા હાલ આનેકા અપે દઈ નાક;
જલાકર અભી વર ન કરદુંગા ખાક.

[અર્જ કરના ગુલફાંમકા હાથ જોડ કર.]

પીલુ—મસનવી.

ગુલફાંમ—કહુ કયા ફલકકા સતાયા હું મએં;
યહાં ખેલ કર છુપે આયા હું મએં.
પરી સબ્જ હએ જો અખાડેમે યાં;
ઉસીંકા હું દીવાના મેં નીગઝાં.
સભાકી સદા ધુમ સુનતાથા મએં;
ઇસી ફીક્રમેં સરકુ ધુંતાથા મએં.
ઓ આને લગી આજકી શબજો યાં;
લટકકર હુવા તખ્તસે મેં રવાં.
બલામેં પડા યાં ગીરફતાર હું મએ;
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએ.

[દેખના ઇન્દરકા સબ્જપરીકી તરફ નીગાહે ગજબસે.]

પ્રહન્સ—મસનવી.

ઇન્દર—અરી ઓ પરી સબ્જ ઓ બે હયા;
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.

થુડી હએ તેરી જાત બુનયાદપર;
કે આશક હુઈ આદમીજાદપર.
બનાયા અરી તુને ઇનસાંકુ યાર;
બકોલે હસન સુન તું અયે નાબકાર.
તેરા રંગ ગયરતસે ઉડતા નહી;
તુઝે કયા પરીજાદ જુડતા નહી.
સભામે લગા લાઇ ઇનસાંકુ સાથ;
તેરા અબ ગીરેગાં હએ ઔર મેરા હાથ.
[મારને ચાહના ઇન્દરકા સબ્જપરીકા
છુડાના સભોને આજેજી કરકે.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહેંડાલું અજાબમેં—તર્જ.

સબ—છોડો મહારાજા મારો નાહી કીરપા કર;
એ પાપ ભયો પ્રીત કે ખાતર—છોડો.
સગર દાસકી અરજ માનલે;
તુમ હો દયાલુ મહા ચાતર—છોડો.
[અર્જ કરના સબ્જ પરીકા ઇન્દરસે સર
ઝુકાકર ઔર નાદીમ કરના ગુલફામકો
ગલે લીપટા કર.]

જીલા—મસનવી.

સબ્જપરી—જફા ઓ સીતમકી સજાવાર હું;
હકીકતમેં તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે કયું મએં વાં તુજસે કહેતીથી કયા;
ન માના મેરા હાએ તુને કહા.
બલાગેં પડા આપ ભી બેખતા;

મુઝેભી અખાડેમેં ફસવા કીયા.
કહાં ફેંકે આબ દેખુ રાજા તુઝે;
ખુદાકુ મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે રહેગેં તો ફીર મીલ જાએગેં;
નહીતો કીએકી સજા પાએગેં.

[લાલ દેવકા દોનોકું જુદા કરના ઔર
ગુલફાંમકા આહ ભર કહેના.]

બંજારા.

ગુલફાંમ—હાએ ઇશ્કે પરીને હમારા,
દીલ કીયા હમે પારા પારા;
યારો ઇશ્ક અજાએબ બલા હએ,
ઘુંટા સદહાકા ઇસને ગલા હએ, જી
બેગુનાહ હજારોંકું મારા—દીલ.
કંહીં આશક બના હએ કાફીર,
કંહીં મઅશુક બન હુવાં જાહીર, જી
કહીં છુપા કહીં આશ્કારા—દીલ.
કહીં શેખ બના હએ ફરેબી,
કહીં દેતા ખબરેં ગયેબી, જી
કભી રીન્દાંમેં જાએ પુકારા—દીલ.
મન સુરકો સુલી ચડાયા,
સર મસ્તકે સરકો કટાયા, જી
ઔર શમ્સકી ખાલ ઉતારા—દીલ.
મજનુંકો બન બન ફીરાયા,
ફરહાદને તેશા ખાયા, જી
લએલા શીરીંપે જુલમ ગુજારા—દીલ.

છેલ બટાઉ મોહેના રાની,
નલ દમન કો કર દીયા ફાની, જી
રાંજા હીરકો કરકે આવારા—દીલ.
જો દામે ઇશ્કમેં ફસા હએ,
કભી રોયા કભી ઓ હંસા હએ, જી
એ હરીફ કેહેવે બીચારા—દીલ.

[ગુલફાંમકા ગીલા કરના અપની કીસમતકા.]

ભઅેરવી—ગજલ.

તુ નકર અપને લીએ—તર્જ.

ગુલફાંમ—હમજો કર બએઠે ભલા તદબીર અપને હાથસે;
આપ ઉલટી ખુદ બખુદ તકદીર અપને હાથસે-હમજો
કર લીયા સામાંજો દીલમેં ઇશ્કકા અજ ફરતે શૌક;
ખુદહી પેહની પાવુંમે જનજીર અપને હાથસે-હમજો.
હાએ વો સામાને કાબે ઇશ્ક સબ જાતા રહા:
જીસકુ થા હમને કીયા તઅમીર અપને હાથસે-હમજો
હાશા અલ્લાહ હએ નહી ઇસ મહવશકા કુછ કુસુર;
કર દીયા મએંને ઇસે દીલગીર અપને હાથસે-હમજો.
સબજપરી—આહો જારીસે ભલા હોગા તુમ્હે અબ કયા હુસુલ;
જબકે કર બએઠે તુમહી તકસીર અપને હાથસે-હમજો
કયું ન હો તશવીશ દીલકો અજ કમાલે દારેગીર;
મુફત ઓ ડાલે જો કોઈ તાકીર અપને હાથસે-હમજો.
કયા કરેં કીસમતકી ખુબી કા બયાં હમ અએ હરીફ;
હલ કરો સબ મુશકીલાંકો ચીર અપને હાથસે-હમજો.

[કેહના ઇન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમકી ગીરફતારીકે લીએ.]

બહુન્સ—મસનવી.

ઇન્દર—અરે દેવ કર કરદ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમી જાદકા.
કુવા ઓજો હમે કાફમેં પુર ખતર,
અભી જાકે ઉસગો ઇસે કયેદ કર.
પરી સબ્જ હમે જો એ આગે ખડી,
ખતાકી હમે ઇસ બે સ્વાને બડી.
સો તુ નોચકર ઇસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.

[બખશીશ ચાહના ઇન્દરસે ગુલફામકા સબ્જ પરીકી સબ દરબારીયોંને.]

જીલા કલ્યાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

જીઓ જીઓ આદમ—તર્જ.

સબ—બક્ષો તુમ ઇનકી શાહ મેહર કર ખતા,
અર્જ એ હમારી હમેગી તુમસે બાર મલા.
સબ્જપરી—અપને કીએ પે બીચીં પશેમાની બેશુમાર,
લીલ્લાહ બક્ષો અબતો ખતા હું મએં શરમસાર-
સબ—બક્ષો.
ઇન્દર—કહબા ગુનાહ તુનેતો હમે અયેસાહી કીયા,
હરગેજ ન તુઝકો બક્ષુંગા હો દુર બેહયા-સબ-બક્ષો.
પુખરાજપરી—સાંનિસે અપને કીના કરો સાફ રાજાજી,
લાલપરી—જો કુછ હુવા સો ખયેર કરો મોઆફ રાજાજી-
સબ—બક્ષો.
નીલમપરી—કરદો રેહાઈ ઇનકી અબ શાહે ખુશ ખીસાલ,

કાલાદેવ—દુન્યામેં નામ આપકા રોશન હો જ્યું લીલાલ-
સબ—બક્ષો.

લાલદેવ—પ્રભરા રહા હુ આગતો અએ શાહે નામતર,
દો હુકમ અબ શીતાબ બજા લાવું જુદતર—
સબ—બક્ષો.

ઇન્દર—સબકા સપુન મએં રખતાહુ દેવ અબ તુ જા,
પર નોચકર નીકાલદે ઇસકી એહી સજા.

સબજપરી—લો આએરી સલામ હરીફ તુમ મેરા એહી,

ઇન્દર—વાઅલેકુ મુસસલામ ચલો જાવ જાવજી-સબ-બક્ષો.
[જાના સબજપરીકા, ગુલફામકા ઉસકી
જુદાઇમેં આહ કરના.]

સારંગ—ગજલ.

આયા કહાંસે કાં ગયા—તર્જ.

ગુલફાંમ—જલવા દેખાકે હુસનકા ઓ સીમબર ગઇ,
લાલા સા દાગ દીલપર મેરે આહ કર ગઇ-જલવા.
આબરૂ કમાં તીર મીઝે ચશ્મ પુર સેહેર,
હર એકકી આદા બતા નાજુક કમર ગઇ-જલવા.
સોજે ફીરાક સીનેમેં મેરે ભડક ઉઠી,
કીયું કે જુદા હો મુજસે વો પેશ નજર ગઇ-જલવા.
કીસસે કહું મએ હાલે દીલ અપના જા અએ હરીફ,
જો દર્દે ગંદથી ઓભી જરૂએ જરર ગઇ-જલવા.

[હુકમ દેના ઇન્દરકા લાલદેવકો ગુલફાં-
મકો કયેદ કરનેકે લીએ.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહે ડાલુ અજાબમે—તર્જ.

ઈન્દર—સુન દેવ ઇસે અબ યહાંસે નીકાલ,
કર કએદ અંધેરે કુવેમેં ફીલ હાલ—સુન દેવ.
કોહે સીતમ જો ઇસપે ગીરાદે,
સભી તરાહકી ઇજાદે ઇતાલ—સુન દેવ.
[ગુલફાંમકા આહો જારીસે સબકો સ-
લામ કરના.]

જીલા—ગજલ.

ઇસ આતશે ઉલફતને—તર્જ.

ગુલફાંમ—મએં હો અસીર જાતાહું હુઝારકો સલામ,
ઔર બારગાહે શાહકો મુખતાર કો સલામ-મએં.
તખતે જમુર્રદ તાજ કો હશમત કો જાહ કો,
પરીયોંકો ઔર દેવોં કો હરકારકો સલામ—મએં.
ઇસ બજમ કો સલામ ઔર અયેશો નશાત કો,
રાહત કો રકસો નગ મએ તર્રારકો સલામ—મએં.
જુલમોં સીતમ ઔર શાહકે અલતાફો કરમ કો,
ઇસ આસીએ હકીરકા સરકારકો સલામ—મએં.
બજમે નશીં તમામ કો આખેર હએ અયે હરીફ,
દુશમન અજીજ દોસ્ત કો ગમ ખ્વારકો સલામ-મએં.
[લેજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે
હુવે.]

———:o:———

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસતા.

[આના સબ્જપરીકા હમરા પરીયોંકો સીએ હુવે.]

બંજારા.

સબ્જપરી—મોહે છાંડ કંહાકો સીધારા,
નંદલાલ મુસાફીર પ્યારા,
દે દગા ગયા પરદેસી,
દીલ લગીકી અયેસી તયેસી, જી
કંહા ગયા વો શોખ શરારા—નંદ.
કીધી પ્રીત પંછીની સાથે,
મારી પગમાં કુવાડી હાથે, જી
કેવા દુશ્ટ કરંમછે મ્હારા—નંદ.
ગેલા નીધુન કંનચે દેશાલા,
કુઠે પાહાવુ અતામીં ત્યાલા, જી
પંડીતાસ જાવું વીચારા—નંદ.
નીન સીવાએ અંના નીર,
ગંડલ દાગા એડીઅલદ, જી
જીવાં બનતુ ટુટી નન યારા—નંદ.
અએ મહેરે દરખથાં દીલે મન,
બાયે બુલબુલ દીલમાં ગુલશન, જી
બયા હરીફ મકુન આવારા—નંદ.

[પુખરાજ પરીકા તાલાશ યારકે સીએ સબ્જપરીકો પતા દેના.]

બંજારા.

પુખરાજપરી—માન જોગંન કહેના હમારા,
મીલ જાએગા ઓ તેરા પ્યારા.
જા રૂમ રૂસ ઔર ઈરાં,
માવરૂન નેહેર મુલ્કે તુરાં. જી
તાલાશ બલઓ બુખારા—મીલ.
તાતાર ચીન માંચી મેં,
ઔર ખતા ખુતનકી જમીમેં, જી
ઈન શહેરોંમેં હોગા આવારા—મીલ.
નેપાલ મુલતાં પીશાવેર,
કશમીર અંબાલા લાહોર, જી
દેખ દેહલી આગરા સારા—મીલ.
ફરૂખાબાદ બરેલી કાનપુર,
લખનવું બનારસ જોનપુર, જી
કલકતા બાગલપુર ન્યારા—મીલ.
જબલપુર ગવાલીયર સાગર,
ઈંદોર ખાનદેસ જયાગર, જી
શોલાપુરમેં હોવે બીચારા—મીલ.
હએદરાબાદ મંદરાસ મયેસુર,
ગુલબરગા શરીફો બીંગલુર, જી
જા ધુંન્ડ પુના સતારા—મીલ.
ફીર થાનેમેં આ દીવાની,
મુંબઈમેં હો દીલજાની, જી
ઓ હરીફ સીતમ શઆરા—મીલ.
[દીગંર પતા દેના લાલપરીકા.]

બંજારા.

લાલપરી—કર જોગન હરસુ પુકારા,
શાયદ મીલે તેરા મહાપારા.
પહેલે દેખ પાલવા બંદર,
ફીર દેખ કીલેકે અંદર, જી
ઓરી બંદર મએદાન સારા—શાયદ.
મારકીટ હનુમાન સેરી,
ધોબીતલાવપે કર ફેરી, જી
ચંનીવાડીમેં હોવે ગુજારા—શાયદ,
ચીરા બજાર ફંનસવાડી,
ગીરગાંવું વ રૂપા બાડી, જી
પાંજરાપોલમે હો દુખ્યારા—શાયદ.
જા દેખ ભુલેશ્વર ચકલા,
મામાંદેવીપે હો રંગીલા, જી
પાયધોનીપે હોગા બીચારા—શાયદ.
ભીંડીબજાર મેમનવાડા,
બાયખલા નવા નાગપાડા, જી
ડંકી ડોલપે હો આવારા—શાયદ.
કમાટ પુરેકા હરએક લત્તા,
સફેદ ગલીમેં હોગા ભટકતા, જી
હોટલોંમે કર તુ નજારા—શાયદ.
તાલાશ નાટકાં સારી,
મીટ જાએ તેરી નાચારી, જી
પાવે હરીકુ ઓ દીલઆરા—શાયદ.

[જાના સબ પરીયોંકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[આના લાલદેવકા ગુલફાંમકો જંનજી-
રોંમે જકડે હુવે લેકર કુવેમેં કએદ કરનેકે
લીએ ઓર ગુલફાંમકા યાદે મઅશુકમેં
ગમ કરના.]

બંજારા.

ગુલફાંમ—તલપે હમે યહાં તેરા સાજન,
કહાં છોડ ગઇ બનજારન.
અયે શીરી દહંન ચશ્મ અફસું,
ફરહાદસા હું મએં મફતું, જી
મોહે બતા તેરા બાલા જોબન—કહાં.
બીન તેરે ચયેન ના આવે,
તેરી યાદ ન જીસે જાવે, જી
જપુ નામકી નીત તેરે સુમરંન—કહાં.
અયે રશકે મસીહો મેહરબાં,
બીમાર તેરાહુ નીમજાં, જી
નાહી ઇલાજ દુજા બીન દરશન—કહાં.
તદબીર કરૂં મે હજારાં,
તકદીર હંસે હો નાઝાં, જી
કયા બાગમે મેરે લીખા બચન—કહાં.
અયે બજમી રશીકાં આવો,
ગમ ઇશ્કસે મુજકો છુડાવો, જી
કહું હરીફ મએં કબ તલક કથન—કહાં.

[ગુલફાંમકા હાલે ઇશ્ક બયાન કરના.]

બેહાગ પરજ—મરસીયા.

ગમ જદા માહ આયા અજીજો—તર્જ.

ગુલફાંમ—ઈશ્ક એક નાગ હાની બલા હએ હાએ,
ઈશ્ક આફત જદા બર ગલા હએ હાએ,
રાહે ઈશ્કમેં જો કોઈ ચલા હએ હાએ,
આખેરશ ખાકમેં વો મીલા હએ હાએ.
ઈશ્ક દારૂલ ફના હસ્ત અજીજાં,
ગુફત મેં અજ બ નાલ વ ગીરીયાં.
હાએ ફુરકત વાએ જહમત,
હાએ દેખો હાલત પરેશાં.
હાયે ફુરકત હાએ ફુરકત વાયે—ઈશ્ક.
ઈશ્કને બે તરહ લા ફંસાયા હાએ,
જો ન દેખાથા ઈસને દીખાયા હાએ,
સોજે ફુરકતસે તન મન જલાયા હાએ,
આખેર ચાહે અલમ મેં ઝુકાયા હાએ.
ગર ફુનદ ઈશ્ક બા હોસ યારી,
હંચેચ ન યાફત બજુજ આહો જારી.
હાયેરે બખ્ત વાએ ફુરકત,
કહે હરીફ હો નાલાં.
હાએ ફુરકત વાએ ફુરકત વાએ—ઈશ્ક.

[લેજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે હુવે કુવેમેં.]

—0:0—

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[આમદ ગાના જોગનકી.]

કલ્યાન—ગજલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમેં—તર્જ.

જોગન આલી હુએ પરી બનાકે પરસતાંનકે બીચ,
સુમરને હાથોમેં મુંદરે હુએ પડે કાનકે બીચ—જોગન.
સરપે એંડ વાલી ગએ મુહપે રમાઈ હુએ ભભુત,
સેલીયાં ડાલી હુએ ગરદનમે ગીરેબાનકે બીચ-જોગન
બાલ મતવાલી હુએ આંખે હુએ મયે ઈશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદએ ગુલફામકે હુએ ધ્યાનકે બીચ-જોગન

[ગાના સબજપરીકા ગએરવી લીબાસમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—મએં તો શાહજાદેકુ ઢુંડન ચલીયાં,
આંગ ભભુત જોગન બન મલીયાં,
છાન ફીરી સબ ગલીયાં—મએં તો.
લટ છટકાકે ભેસ બનાકે,
દેસ બદેસ નીકલીયાં—મએં તો.
તન કુમલા ગયો મુખ મુરઝા ગયો,
જએસી ગુલાબકી કલીયાં—મએં તો.

[ગાના કાલે દેવકા ઔર સુન્ના બગૈર ગાના જોગનકા જાના વહાંસે.]

——0:0——

આબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા રુબરુ ઈન્દરકે ઔર તઆરીફ કરના જોગનકી.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં,
જોહો જાન બખશીતો બોલુ જમાં.
પરસતાનમેં જોગન એક આઈ હુએ,
ખલાયેક સબ ઉસકી તમાંશાઈ હુએ.
વો હુએ નાચતી ગાતી ઈસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હુએ સોજાનસે.
મલી હુએ ભભુત ઔર અકૂશાં ચુની,
ન દેખી હુએ જોગન ન અએસી સુની.

[હુકમ દેના ઈન્દરકા મુશતાક હોકર.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—ન કર દેર અએ દેવ બેહરે ખુદા,
અખાડેમેં મેરે ઉસે જલદ લા.
મએં દેખુ વો જોગન હુએ કીસ શાનકી,
પરી હુએ વયા કીસ્મ ઈનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઈ ન હો,
મેરે પાસ ફરયાદ લાઈ ન હો.
ન લાએ વો કુછ ઔર દીલમેં ખ્યાલ,
દીખાએ મુઝે આકે અપના જમાલ.

[જાના કાલે દેવકા તસલીમ કરકે.]

——:o:——

બાબ દુસરા—પરદા છઠઠા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા ફીરાકે ગુલફામને ભટકતે હુવે.]

કાલીંગડા—ગજલ.

અગરહમ બાગબાં—તર્જ.

જોગન—કહાં પાવું તુઝે દીલબર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું,
તેરે બીન હાલ હએ અબતર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું—
કહાં.
તેરી ફુરકત સતાતી હએ ન શબકો નીન્દ આતી હએ,
ન દીનકો ચએન હએ દમભર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું—
કહાં.
પરેશાં હાલ ફીરતીહું બયાંબાંમે ભટકતીહું,
ચડા હએં અબ જીનુ સરપર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું—
કહાં.
શમઅર તુ મએં પરવાના બતા સુરત તેરી જાના,
તસુદક તાકે હું તુજપર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું—કહાં.
હરીફ અબ કયા કરૂં તદબીર નહી કામ આતી હએ
તકદીર,
કહાં અબ જાકે ફોડુ સર ફીનર જાવું કહાં ઢુડું—કહાં.

[આના કાલે દેવકા ઔર પએગામે ઇન્દર સુનાના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હએ તુઝે રાજા ઇન્દરને યાદ.

કીસીસે તેરા સુન લીયા હએ જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હએ કમાલ.
મેરા દેર કરના ઉસે શાક હએ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુશતાક હએ.
મુરાદ અબ તેરે દીલકી બરઆએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફીર ઉમ્ર ભર તુ કરેગી સવાલ,
વો એકદમમેં કર દેગા તુજકો નેહાલ.

[જવાબ દેના જોગનકા કાલે દેવકો ત-
અનો લગાવટસે.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—એ બાતેં ન લાના જબાંપર કભી,
ફકીરોંસે અછી નહી દીલ લગી.
બડા વો મેરા દેને વાલા હુવા,
ખુશામદસે મુહ તેરા કાલા હુવા.
ફકીરોં કો દૌલતકી પરવા નહી,
યહાં હરકે અફજાલસે કયા નહી.
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હએ,
તો યાં કીસ કો ચલનેમે ઇનકાર હએ.

[જાના જોગનકા કાલે દેવકે સાથ.]

——○——

આબ દુસરા—પરદા સાતવાં.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા જોગનકો લીએ હુવે.]

પંચમ—મસનવી.

કાલાદેવ—મહારાજ કીજે ઇંદર અબ નીગાહ,
એ જોગન હએ હાજીર બહાલે તબાહ.
મીલા કીસ ખરાબીસે ઈસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસતાંમે હરસુ રવાં.
બહોત જલ્દ ખીજમતમેં આયાહુ મએં,
અખાડેમેં જોગનકો લાયા હુ મએં.

[પુછના ઈન્દરકા જોગનસે.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—અરી જોગન આયે દર્દકી મુબ તેલા,
ફકીરોંકા કયું ભેસ તુને લીયા.
ફીદા કીસપે હએ કીસપે શયેદા હએ તુ,
કોઈ આદમી હે પરી યા હએ તુ.
કહાંસે યહાં તેરા આના હુવા,
કે મુશતાક સારા જમાના હુવા.
કીસે ઢુંડતી ફીરતી હએ કુબકુ,
ઉડાતી હએ જંગલકી કયું ખાક તુ.

[જવાબ દેના જોગનકા ઈન્દરકો બગમ.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરોંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુજસે મઅશુક હુએ છુટ ગયા,
મેરા રાજ ઇસ દેસમેં લુટ ગયા.
યહાં ઢુંડને ઉસકો આઇ હું મએં,
ખી રોગન હુ ગમકી સતાઇ હું મએં.
સુનાતી હુ ગાના જો હુએ મુજકો યાદ,
અજબ કયા જો મીલ જાએ દીલકી મુરાદ.
અગર રાગસે ગએર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કીજીએંગા સવાલ.
[ગાના જોગનકા હરબ હાલ અપને.]

બંજારા.

જોગન—જબ મુર્ગે સહર લલકારા,
એપ લાદ ગયા બંજારા;
દેખો બાલી ઉમર ભોલાપન,
કર તનહા ગયે મુઝે સાજન, જી
જલ જાવો એ જોબન સારા—એપ.
કયા પીયાને દીલમેં ઠાની,
જો મુજસે કીઇ બેઇગાની, જી
કીસ સૌતન ને મારા નજારા—એપ.
કહો કોન દીસા અબ જાવું,
કીસ તરફ પીયાકો પાવું, જી
કહાં કહાં કરૂં જા પુકારા—એપ.
ઘુંડી ઉત્તર દખ્ખન બાલમ,
ઘુમી સારા પુરબ પછ્છમ, જી
કહીં મીલા ન પ્રીતમ પ્યારા—એપ.
અએ સબા પીયુસે કહેના,

હમે કઠન તેરેબીન જીના, જી
જે મયા ઇશ્કને મારા—એપ.
કયા બયાં હો રંજો ગમકા,
ના રહા ભરોસા દમકા, જી
કોઈ ઘડી હો કુંચ હમારા—એપ.
બસ જયાદા સતા મત પ્યારે,
આ લપટ ગલેસે હમારે, જી
હમે હરીફ ગમકા મારા—એપ.

[ઇરશાદ કરના ઇન્દરકા જોગનસે દીગર ગાનેકે લીએ.]

ઝીંજોટી—ઠુમરી.

પરદેસન જુગની—તર્જ.

ઇન્દર—કર શાદ હમે અબ જોગનની.
એ હુકમ હમે સુન તુ હમારા,
મુશતાક હમે મજમા સારા,
કુછ સુના રાગ રંગ પ્યારા,
તા હોવે એ જલસા રોશનની—કર શાદ.
હો ગજલ રેખતા મુખમ્મસ,
મુસમીનો સોજો મુસદદસ,
કતઅ ફર્દ રૂબાઈ મુશ્ત્રજસ,
સબ રાગ રાગની દુરહનની—કર શાદ.
કલ્યાન ધુરપત પ્યારી,
ખમાંચ ઠુમરી ન્યારી,
બેહાગ ભએરવી સારી,
દરસાદે હરકી સુમરનની—કર શાદ.

દેખ હુસન તેરા યકતાઈ,
તબીયતભી મેરી લેહરાઈ,
હએ હરીફકી તુજકો દોહાઈ,
કર રંજ મેરા એ ગુલશનની—કર શાદ.
[રકસ કરના જોગનકા.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—મેરી દુલડી કીસને ચુરાઈની,
કુનદનકી બનીથી દુલડી,
હીરાંસે ચુનીથી દુલડી,
ઓ ચંદ્ર મુનીથી દુલડીની,
થે મોતી ઉસમે જડાઈની—મેરી.
મેરે ગલેકી શોહનમાલા,
લે ગઈ કોઈ દલાલા,
ખુદા કરે મુંહ ઉસકા કાલા,
કહો કીસને ઉસકો છુપાઈની—મેરી.
લાવો લાવો દુલડી મેરી,
નતો સુનોગે તેરી મેરી,
હું હરીફકી મએ ચેરી,
હો જાએગી નાહક બુરાઈની—મેરી.
[ખુશ હોના ઇન્દરકા દેના ગીલોરી પાનકી જવાબ દેના જોગનકા મહફુજ હોકર.]

નસર.

જોગન—પાન લેકે કયા કરૂં કીસી સબ્જ રંગકા ધ્યાન હએ,
હડડીયા ચુના હએ બદન પાન પાન હએ.

ઈશ્ક લહુ પીપી કે રંગ લાયા હએ,
શીશકને કલેજકા બીડા ઉઠાયા હએ.
ગાળોકી લીએ મુઝે કયા તકતા હએ,
ફકીરોંકા મુહ કૌન કીલ સકતા હએ.

[ગાના જોગનકા શીશકે યારમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—કહાં ગયો શાહજાદા જાની પયારા,
દીલ તડ પેરે હમારા—કહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાહી,
ઢુંડ ફીરી બન સારા—કહાં.
બીન જાની કે ઈન નયેનનમેં,
રએન દીન અંધીઆરા—કહાં.

[દુબારા ખુશ હોના ઈન્દરકા ઔર હાર દેના ઔર જવાબ દેના જોગનકા.]

નસર.

જોગન—હાર જીનહાર નલુગી દીલકો ખાર હએ,
અપના ગુલ ઓજાર ગલેકા હાર હોતો બહાર હએ.
રાજાકે દારમેં પહલેસે આઈ હું,
જો માગુંગી પાંઊં.

[કૌલ દેના ઈન્દરકા જોગનકો શાદ હોકર ઔર જાહેર હોના છુપે હુવે લીબાસસે જોગનકા.]

ભએરવી—ગજલ.

સબજપરી—હોતા હએ કોઈ આનમે અબ કામ હમારા,
ઈનઆમમેં દીજે હમે ગુલફામ હમારા—હોતા

આબ સાહસે સુરૂકકો નીકલવાવો હમારે,
મરતા હએ અંધેરેમેં દીલારામ હમારા—હોતા.
આશકને તેરે માંગલીઆ શાનસે તુજકો,
દેખાએ કોઈ ઉસકો એ પએગામ હમારા—હોતા.
આ જાએ અગર યારતો છાતીસે લગાલું,
સાનેમેં તપાં હએ દીલ ના કામ હમારા—હોતા.
ગંગવાઇએ શાહજાદેકો આબ દેર ન કીજે,
નામ આપકા હો જગમેં ઔર કામ હમારા-હોતા.

[ફરમાના ઈન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમ-
કી રેહાઈ કે લીએ.]

આસાવરી—મસનવી.

ઈન્દર—અરે લાલદેવ પાસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુજકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટ કીથી સારી જાદુગારી,
નાથી આદમીં હએ એ સબજપરી.
ઈસે જરકી ખ્વાહેશ ન થાં લાઈથી,
છુડાને ગીરફતારેકો આઈથી.
કભી ઈસકો મીલતા નવો ગુલ એોજાર,
મગર કૌલ હારાહુ ગએં તીનબાર.
નીકાલ આબ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઈસ નેક અંજામકો.

[જાના લાલ દેવકા સર પીટતે હુવે ઔર
લાના ગુલફાંમકો ઔર બગલગીર હોના
આશકો મઅશુકકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબજપરી—કહરથા હીજ્ર ક્યામતથી જુદાઇ તેરી,
મેરે ખાલીકને મુઝે શકલ દીખાઇ તેરી.

ગુલફાંમ—બાક હયે મુહપે મલી બાલ હમ્એ સરકે બીબરે,
હાએ ઇસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઇ તેરી.
સબજપરી—મુજપે હોના થાજો કુછ હો ગયા ઉસકા નહીં ગમ,
હો ગઇ કયેદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.
ગુલફાંમ—મએં તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમેં ફસી,
મેરા મતલબ હુવા ઉમ્મીદ બર આઇ તેરી.
સબજપરી—હયે તમન્ના યે મેરે દીલમેં કે અબ હશ્ર તલક,
ફજલે ઉસતાદસે દેખુ ન જુદાઇ તેરી.

[મીલાના હાય ગુલફાંમો સબજપરીકા રાજા ઇન્દરને બા ખુશી ઔર મુબાકરબાદ ગાના સબોને ખુશવકતીમેં.]

ભએરવી—ગજલ.

સબ—શાદીએ વુસલએ ગુલફાંમ મુબારક હોવે,
આયેશો અશરતકા સરનજામ મુબારક હોવે.
બાદ મુદદતકે હસીનોકા નસીબા જાગા,
ફરી રાહતપે અબ આરામ મુબારક હોવે.
પીચુકે ખુને જીગર હીજરમેં જી ભરભરકે,
શરબતે વસલકા અબજામ મુબારક હોવે.
હુર જન્નતકો મુબારકહો ફલકકો તારે,
બાગકો ગુલ હમે ગુલફાંમ મુબારક હોવે.
એલ પુરા હુવા બા રકસો સુરૂદો ખુશસે,
આહલે મહફીલકો અબ આરામ મુબારક હોવે.

તમામ શુદ.